

Radomski Ośrodek Doskonalenia Nauczycieli

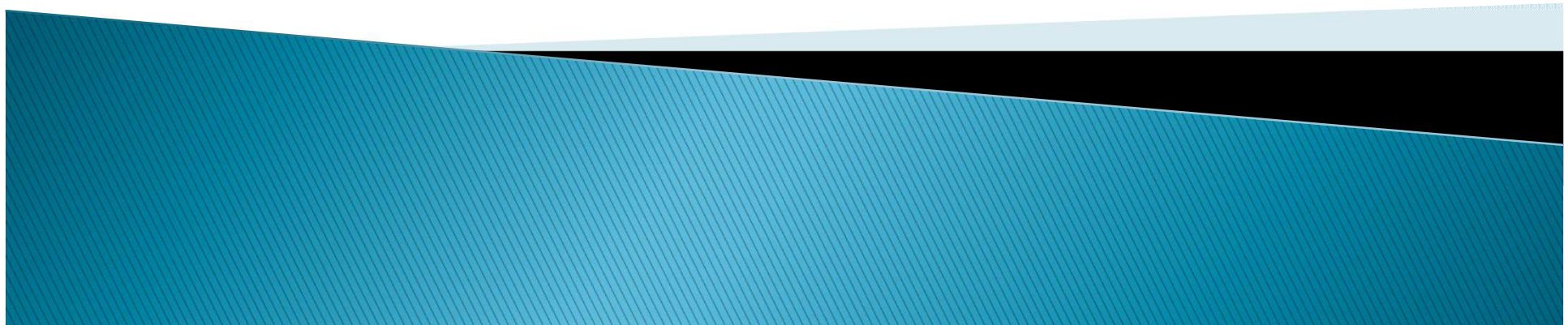
www.rodon.radom.pl

ul. Słowackiego 17
26-600 Radom
tel. 48 360 00 05
e-mail rodon@rodon.radom.pl
www.rodon.radom.pl

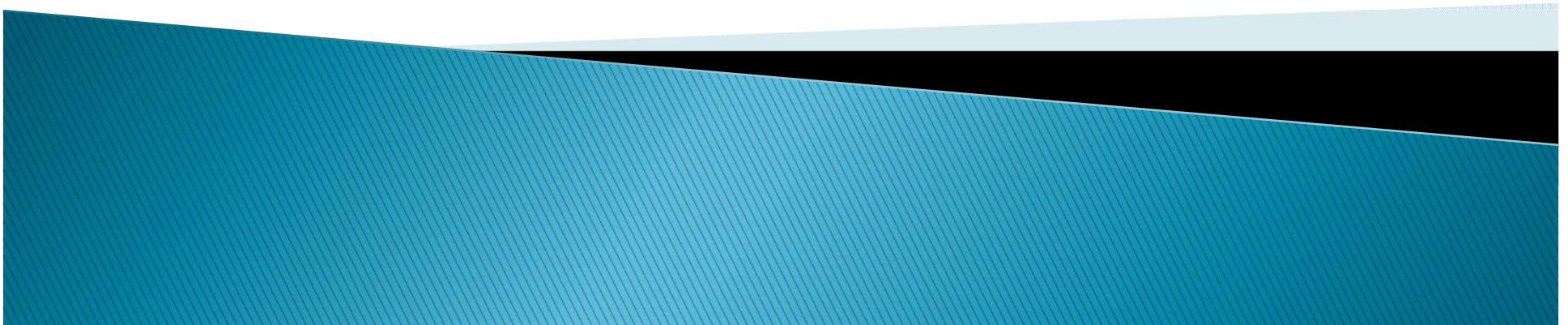
Kariera, cele

Milena Jaśkiewicz – doradca metodyczny RODoN

Wielkie umysły mają cele, pozostałe mają marzenia

O roli planowania w rozwoju
zawodowym

Planowanie – skojarzenia

- ▶ proces /czynność umysłowa – dobór środków
i opracowanie sposobu ich zastosowania
w etapach dla realizacji celu
- ▶ kompetencja – umiejętność planowania
- ▶ styl życia/działania – planowy vs
spontaniczny/improvizowany

Przykład nr 1

- 1960 Ur. Kansas, zdiagnozowana dysleksja
Kansas State University – 1 rok
Business College – Associate in Applied Arts
- 1981 1-sza praca – **management trainee** w K-mart
2-ga praca Fluor Engineers & Constructors +
studia na kierunku elektrycznym
- 1981 Tytuł Miss Pacific Coast w USA
- 1982 1sze zamążpójście, wychowywanie dwójki dzieci
- 1987 przeprowadzka do Reno, Nevada, rozwód
praca jako **sekretarka**
- 1989 drugie zamążpójście, 1990 – drugi rozwód
- 1991 wypadek samochodowy, pozew
o odszkodowanie
- 1992 praca z polecenia w kancelarii Masry & Vititoe
jako **asystentka-archiwistka**, 300\$/ tydzień

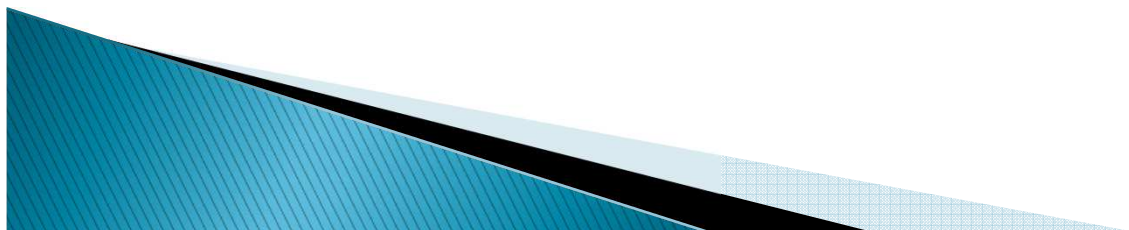
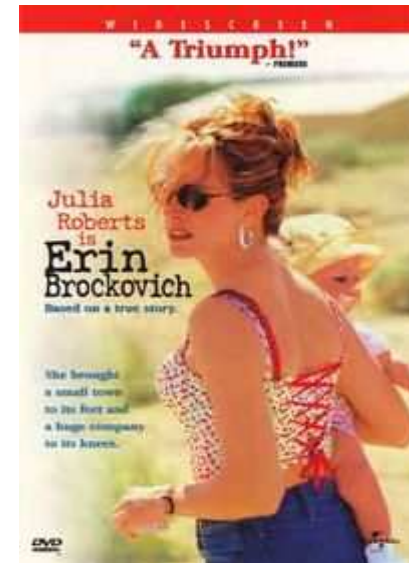

- 1993 złożenie w sądzie pozwu o odszkodowania przeciw Pacific Gas & Electric, w sprawie którą wykryła przypadkiem porządkując akta
- 1995 sprzedaje Jersey Films prawa do swej biografii – 30.000\$
- 1996 wygrana w sądzie, najwyższe w historii odszkodowanie 333 mln \$ dla 600 rodzin z Hinkley
- Wynagrodzenie dla Erin 2,5 mln \$
- 1999 3-cie zamążpójście
- 2000 film oparty na jej historii, Oskar dla Julii Roberts
- 2001 gospodyni programów TV "Challenge America with Erin Brockovich" oraz „Final Justice
- 2005 doktorat *honoris causa* Lewis and Clark Law School, Portland, Oregon – May 2005

Obecnie:

aktywistka i edukator, prelegentka zapraszana przez organizacje ekologiczne i kobiece na wykłady na całym świecie

Liczne nagrody i tytuły Kobiety Roku, Adwokata Roku itp.
Prezydent firmy Brockovich Research & Consulting

Przykład nr 2

1822 ur. W Ankershagen, płn Niemcy, syn pastora

1929 „Ilustrowana historia świata” na Gwiazdkę
fascynacja antykiem i nauka łaciny

1931 umiera matka

1936 ojciec popada w długi, przerwana nauka w gimnazjum,
1sza praca – praktykant sklepowy, słucha recytacji Homera

1941 wyjazd do Hamburga, chłopiec okrętowy na statku, katastrofa u wybrzeży Holandii

1941–44 ubogie życie w Amsterdamie: chłopiec na posyłki, praca w kantorze, samodzielna nauka 5 języków obcych

1944 praca w firmie kupieckiej Schroeder, nauka rosyjskiego

1945/46 wyjazd do Petersburga,

1946–47 samodzielna firma handlowa

1950 wyjazd do USA, bank w Sacramento, handel złotem, zdobycie fortuny

1852 powrót do Rosji, 1-sze małżeństwo nauka nowogreckiego

1855–58 narodziny dzieci

1856 nauka starogreckiego

1864 likwidacja firmy, 2 letnia podróż po świecie

1866–70 studia na Sorbonie, literatura, języki obce

1868 przeprowadzka do Aten

1869 rozwód i 2gie małżeństwo z S. Engastremenos

1871–78 narodziny dzieci: Andromachy i Agamemnona

1871–73 samodzielnie finansowane wykopaliska na wzgórzu Hissarlik (Turcja), przemysł znalezisk

1874–76 wykopaliska w Mykenach

1878–1879, 1882 – wykopaliska w Hissarlik

1890 ostatnie wykopaliska w Hissarlik (Troja) i konferencja naukowa

1890 operacja ucha, wyjazd do Włoch, śmierć

1890 pogrzeb honorowy w Atenach

Co różni te kariery?

- ▶ co było czynnikiem sukcesu?
- ▶ jakie proporcje zamierzonego działania i przypadku?
- ▶ obecność i sposób sformułowania celu?

Planowanie a preorientacja

Preorientacja

- ▶ dotyczy wyboru
- ▶ identyfikacja zainteresowań i uzdolnień
- ▶ wytycza kierunek dalszego rozwoju, typ karier
- ▶ etap eksploracji
- ▶ stadium próby wg Ginzberga
- ▶ następuje w okresie szkolnym

Planowanie kariery

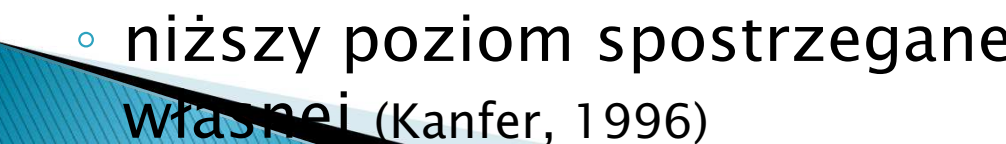
- dotyczy realizacji
- integracja zainteresowań, uzdolnień z wartościami, sytuacją życiową itp
- wytycza cel zawodowy (zawód, stanowisko) i strategię dojścia
- etap specyfikacji i wdrażania
- stadium realizmu wg Ginzberga
- następuje zazwyczaj w wieku 17-24 – na przełomie edukacji i pracy

Konsekwencje deficytów w umiejętności planowania (Kuźnik, 2002)

- ▶ uleganie naciskom okoliczności i otoczenia społecznego (→ utrata poczucia autonomii)
  - ▶ brak wytrwałości w dążeniach
  - ▶ brak spójności między rolami / konflikt ról
  - ▶ konsekwencje i koszty przypadkowych wyborów
  - ▶ niska kontrola poznawcza, niskie poczucie stabilności
  - ▶ słabszy rozwój kariery zawodowej i mniejsze zadowolenie z życia
-

Konsekwencje deficytów w planowaniu zawodowym

- ▶ Niedopasowanie jednostka–środowisko w pracy:
    - niższa wydajność, stres → wypalenie (Van Harrison, 1987)
    - niższy poziom subiektywnie odczuwanej jakości życia (Van Harrison, 1987)
    - mniejsze szanse na mistrzostwo (Myers–Briggs, McCauley, Quenk, Hammer, 1998)
    - szybsze uleganie zmęczeniu, mniejsza efektywność (Myers–Briggs i wsp., 1998; Van Harrison, 1987)
    - niższy poziom spostrzeganej kompetencji własnej (Kanfer, 1996)
-

Zalety planu

(Covey, 2007; Wieczorkowska-Nejtard, 1993)

- ▶ łączy teraźniejszość z przyszłością
    - odpiera dystraktory z zewnątrz – kalendarz jako tarcza
„Każde TAK powiedziane jednemu zadaniu jest mówieniem NIE innemu” Stephen R. Covey
    - omija „wewnętrznego lenia” i wspiera silną wolę – przenosi wyzwalacze aktywności na zewnątrz ()
  - ▶ oszczędza zasoby (czas, pieniądze, wysiłek fizyczny, umysłowy i emocjonalny)
  - ▶ poczucie kontroli – mniej „gaszenia pożarów”
  - ▶ samospełnienie – poczucie kompetencji, skuteczności
-

Ryzyko planowania

- ▶ frustracja w obliczu zmian zewnętrznych
- ▶ nadmierna sztywność – nieprzystosowawcze ignorowanie zmian
- ▶ konfrontacja z porażką
- ▶ wewnętrzna atrybucja porażki (tak jak sukcesu)
- ▶ „utrata romantyzmu” w życiu

Obrona planu

Sztywność?

- ✓ plan to narzędzie a nie cel sam w sobie – nie zobowiązuje bezwzględnie
- ✓ dobry plan przewiduje warunki i zakłada monitoring i korektę

Brak romantyzmu?

- ✓ plan odciąża zasoby poznawcze – oszczędności mogą być przeznaczone na romantyczną bez troskę
- ✓ realizacja marzeń to wprowadzanie zmian – łatwiejsze wg planu

Ból konfrontacji z porażką?

- ✓ planowanie zmniejsza ryzyko porażki, buduje poczucie kompetencji i sprawstwa
- ✓ „No cóż: coś za coś” 😊

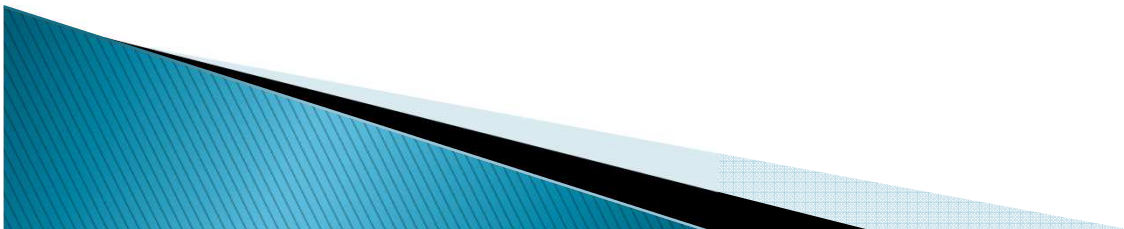

Warunki wyjściowe

- ▶ **Wewnątrzsterowność**
czyli proaktywna filozofia i postawa (1 nawyk skutecznego działania wg S. Coveya)
- ▶ **Cel**
czyli wizja końca (2gi nawyk wg S. Coveya)
  - Urodziny
  - Opowieść o wycinaniu lasu
  - Zarządzanie a kierowanie

„Nie ma nic bardziej NIEefektywnego niż efektywne wykonywanie czynności, którymi w ogóle NIE powinieneś się zajmować.”

Peter Drucker „Manager skuteczny”

Cele

Czy zawsze powinny być

S *specyficzny*
M *mierzalny*
A *akceptowalny/ambitny*
R *realistyczny*
T *terminowy*
OWANE?

Cele

- ▶ Osiągnięcie czegoś nowego, wprowadzenie zmiany
  - osiągnięcia
  - rozrywka
- ▶ Zaspokojenie potrzeb – przywrócenie/utrzymanie stanu równowagi
  - bezpieczeństwo i stabilizacja
  - rozwiązywanie kryzysów
- ▶ Zdobyć środki, zbudowanie podstaw do realizacji nadrzędnego celu (cele cząstkowe)
- ▶ pozytywne vs negatywne

Kategorie celów

	punktowe	przedziałowe
planowanie	szczegółowy punkt końcowy	kierunek
określanie ram czasowych	realistyczne	niedoszacowywanie
wybór, selekcja, podejmowanie decyzji	łatwe i szybkie	trudne i długotrwałe
zaczynanie	łatwe	odkładanie na później
kończenie realizacji	udaje się niemal zawsze	częste porzucanie
rutynizacja	wysoka	niska
stymulacja dodatkowa	odrzućcana – sztywność	przyjmowana – otwartość na nowe
reakcja na zmiany	frustracja	łatwa adaptacja

Styl aktywności a kariera

	punktowcy	przedziałowcy
mała podaż pracy, ograniczony wybór	szttywność, frustracja	elastyczność, zadowolenie
szeroki wybór, duża podaż	szybkie decyzje, komfort psychiczny	trudności decyzyjne
okres prób	krótki	przedłużony
po kierunkach „ogólnych”	wprowadzenie celu i planu	ryzyko pozostawania w niejasności
zmienna koniunktura	stres, nieprzystosowanie	elastyczność, powodzenie
ścieżka kariery	konsekwentna	renesansowa

Planowanie kariery

1. **Określenie celów** (długo, średnio i krótkookresowe):
    - a. cele osobiste,
    - b. cele zawodowe,
    - c. ustalenie powiązania celów osobistych i zawodowych.

  2. **Bilans mojego życia**
    - a. dotychczasowe sukcesy i porażki,
    - b. mocne i słabe strony,
    - c. szanse i zagrożenia wynikające z otoczenia.

  3. **Analiza celów, środków i ich dostępności**
    - a. przypisanie celom środków ich realizacji
    - b. ustalenie dostępności określonych środków
    - c. ustalenie kryteriów realizacji celów

  4. **Plan życia osobistego i zawodowego – plan kariery**
    - a. podział celów na cząstkowe i dalej na działania szczegółowe
    - b. określenie ram czasowych dla każdego działania
    - c. kalendarz – wykres Gantta
-

Plan w pełnej krasie – wykres Gantta

zadanie	IX	VII-VI	V-IV	III-II	I-XII	XI-X
podjęcie pracy - 01.X						
oczekiwanie na odpowiedzi i rozmowy kwalifikacyjne						
analiza rynku i przygotowanie dokumentów						
przygotowanie i obrona dyplomu						
praktyki						
przygotowanie do egz. z francuskiego						

Jeśli nie plan, to przynajmniej cel

„Renesansowa” kariera

np. wokół kotwicy (Schein,
1990)

P – Profesjonalizm

Prz – Przywództwo

A/N – Autonomia i niezależność

B/S – Bezpieczeństwo i
stabilizacja

K/P – Kreatywność
i przedsiębiorczość

U/P – Usługi i poświęcenie dla
innych

W – Wyzwanie

SŻ – Styl życia

W oczekiwaniu na
Kairosa:

Szczęśliwe trafy to te, które zostały
rozpoznane i wykorzystane

Jak może pomóc szkoła (zwłaszcza wyższa)

- ▶ Dostarczać informacji potrzebnych do zbudowania planu (informacja zawodowa + preorientacja zawodowa – diagnoza zdolności)
- ▶ Dostarczać treningu samej umiejętności planowania/zarządzania sobą
  - Career Management Skills – Reading University, Wielka Brytania
www.reading.ac.uk/careers-cms/
  - kształtowanie kompetencji kluczowych w ramach przedmiotów kierunkowych – w tym: planowanie
    - por. Irlandia, Waterford Institute of Technology, www.skillsproject.ie
  - poradnictwo psychologiczno-zawodowe:
    - dookreślenie własnego stylu działania i podejmowania decyzji
    - pomoc w formułowaniu celu i planu

Bibliografia

- ▶ Myers, Isabel Briggs; McCaulley Mary H.; Quenk, Naomi L.; Hammer, Allen L. (1998). *MBTI Manual (A guide to the development and use of the Myers Briggs type indicator)*. Consulting Psychologists Press; 3rd ed.
- ▶ Kanfer, R. (1996). Self-regulatory and other non-ability determinants of skills acquisition. W: P.M., Gollwitzer, J.A. Bargh (red.), *The psychology of action: linking cognition and motivation to behavior* (s.402–423). New York: Guilford Press
- ▶ Van Harrison, R. (1987). Indywidualno-środowiskowe dopasowanie a stres w pracy. W: G.L. Coper, R. Payne (red.) *Stres w pracy* (s. 260–305), Warszawa, PWN
- ▶ Schein E. H. (1990). *Career Anchors. Discovering your Real Values*. San Francisco: Jossey-Bass/Pfeifer Printing
- ▶ Covey, S.(2007). *7 nawyków skutecznego działania*, GWP
- ▶ Drucker, P. *Manager skuteczny*.(1994). Wydawnictwo AE w Krakowie
- ▶ Wieczorkowska-Nejtard, G. (1998). *Inteligencja motywacyjna. Mądre strategie wyboru celu i sposobu działania*, Wydawnictwo ISSS, Warszawa

Dziękuję za uwagę

